

МЕТОДИКА БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ЗМЕНШЕННЯ СТАТУТНОГО КАПІТАЛУ ПРИ НЕВІДПОВІДНОСТІ РОЗМІРУ ЧИСТИХ АКТИВІВ В ТОВАРИСТВАХ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

Досліджено джерела покриття збитків у разі невідповідності статутного капіталу величині чистих активів. Розроблено методику бухгалтерського обліку зменшення статутного капіталу при невідповідності чистим активам

Постановка проблеми. Введення в дію Цивільного кодексу України зумовило нові вимоги до організації та ведення бухгалтерського обліку статутного капіталу товариств з обмеженою відповідальністю, пов'язані з порівнянням розміру статутного капіталу з чистими активами в кінці звітного періоду. Серед проблем, що виникають в практиці ведення бухгалтерського обліку, особлива роль належить відображенню зменшення статутного капіталу у разі його невідповідності чистим активам підприємства. Тому потребують дослідження причини невідповідності розміру статутного капіталу чистим активам та розробка методики бухгалтерського обліку даних операцій.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Методика бухгалтерського обліку складових власного капіталу досліджена в кандидатських дисертаціях українських дослідників: Т.М. Королюк [5], О.О. Разборської [10]. Наявні теоретичні та практичні напрацювання щодо організації обліку, аналізу і контролю операцій зі статутним капіталом в акціонерних товариствах, однак практично відсутні розробки щодо методики обліку доведення розміру статутного капіталу до величини чистих активів у товариствах з обмеженою відповідальністю.

Мета дослідження – розробити методику відображення на рахунках бухгалтерського обліку операцій, пов'язаних зі зменшенням статутного капіталу у зв'язку з невідповідністю чистим активам, яка забезпечує достовірність вартісної оцінки внесків до статутного капіталу.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сучасних умовах господарювання залишаються неврегульованими деякі питання методики обліку статутного капіталу в товариствах з обмеженою відповідальністю. Їх існування зумовлене, насамперед, нечіткістю здійснення тих операцій, які підлягають відображенню в обліку:

– оцінки внесків до статутного капіталу: адже якщо засновники погоджують між собою вартість, вона може в результаті бути більшою або меншою за ринкову, що призведе до викривлення даних про реальну вартість активів підприємства;

– не встановлений конкретний механізм зменшення статутного капіталу до величини чистих активів суб'єктів господарювання та методика відображення в обліку таких операцій.

Для відображення в бухгалтерському обліку важливим є точна оцінка внесків до статутного капіталу. Існування різних видів господарської діяльності суб'єктів господарювання в умовах ринкової економіки не виключає можливості обміну

майна на корпоративні права. Під час здійснення таких операцій ключовою проблемою є тотожність справедливої вартості майна та його оцінки як внесків до статутного капіталу для відображення на рахунках бухгалтерського обліку.

В Україні вартість основних засобів, нематеріальних активів, виробничих запасів визначається за вартістю, погодженою між засновниками відповідно до П(С)БО 7 “Основні засоби”, П(С)БО 8 “Нематеріальні активи”, П(С)БО 9 “Запаси” [3]. Важливість визначених законодавством вимог щодо оцінки майна, яке є внесками до статутного капіталу, обумовлюється його роллю в діяльності держави, підприємства та учасників. Державні органи не відповідають за недостовірну оцінку внесків до статутного капіталу, тим самим не гарантують безперервність діяльності товариства з обмеженою відповідальністю. Адже фактичний розмір статутного капіталу може суттєво відрізнятись від оголошеного, що може призвести до вимушеної ліквідації підприємства. Водночас держава втрачає грошові кошти у вигляді сплачених до державного бюджету та інших фондів податків, зборів та інших платежів. Засновники (учасники), як власники корпоративних прав, зацікавлені у фінансових результатах господарської діяльності. Адже від того, наскільки достовірною буде оцінка внесків до статутного капіталу буде залежати функціонування всіх господарських процесів на підприємстві. Для підприємства у випадку

завищення оцінки внесків до статутного капіталу буде завищена вартість засобів виробництва, які використовуються в першому виробничому циклі, що призведе до завищення собівартості готової продукції, і одержання збитків від господарської діяльності.

В окремих випадках, встановлених законами, майно підлягає незалежній експертній оцінці. Ст. 2 Закону України “Про режим іноземного інвестування” від 19.03.1996 р. № 93/96-ВР, зобов’язує підтверджувати експертною оцінкою в Україні вартість іноземної інвестиції у вигляді прав інтелектуальної власності. Ст. 7 Закону України “Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні” від 12.07.2001 р. № 2658-III передбачає проведення такої оцінки майна також у випадку визначення вартості внесків учасників та засновників господарського товариства, якщо до зазначеного товариства вноситься майно господарських товариств з державною часткою (часткою комунального майна), а також у разі виходу (виключення) учасника або засновника зі складу такого товариства [11, с. 96].

З метою виявлення найкращого способу оцінки внесків до статутного капіталу в табл. 1 наведено порівняння вимог чинного законодавства щодо визначення вартості активів під час створення товариства з обмеженою відповідальністю України [1] та країн колишнього Радянського Союзу: Росії [12] і Білорусі [6], методологія бухгалтерського обліку яких наближена до нашої країни.

Таблиця 1. Порівняльна характеристика способів оцінки внесків до статутного капіталу

№ з/п	Вид внеску	Спосіб оцінки в країнах		
		Україна	Росія	Білорусь
1	Основні засоби	За вартістю, погодженою між засновниками		
2	Нематеріальні активи	За вартістю, погодженою між засновниками		За вартістю, погодженою між засновниками або експертним шляхом
3	Виробничі запаси	За вартістю, погодженою між засновниками	За вартістю, погодженою між засновниками або за оцінкою експертної комісії	

Порівняльний аналіз формування статутного капіталу України, Росії та Білорусі свідчить про наявність схожих підходів до способів оцінки внесків у вигляді основних засобів, нематеріальних активів і виробничих запасів. Однак, регламентований законодавством України спосіб оцінки активів не задовольняє ринкові умови господарювання, адже вартість, погоджена між засновниками, не визначає критерії, за якими вони будуть визначати вартість внесків.

Так, Є.Л. Веденіна і В.М. Некрасов визначають для суб'єктів господарювання наступні варіанти щодо оцінки основних засобів, що вносяться до статутного капіталу:

– якщо засновник виступає юридичною особою і сплачує податок на прибуток – дані про залишкову вартість об'єкта;

– якщо засновник виступає юридичною особою і переведений на спеціальний режим спрощеної системи оподаткування – документальне підтвердження залишкової вартості одержаного майна;

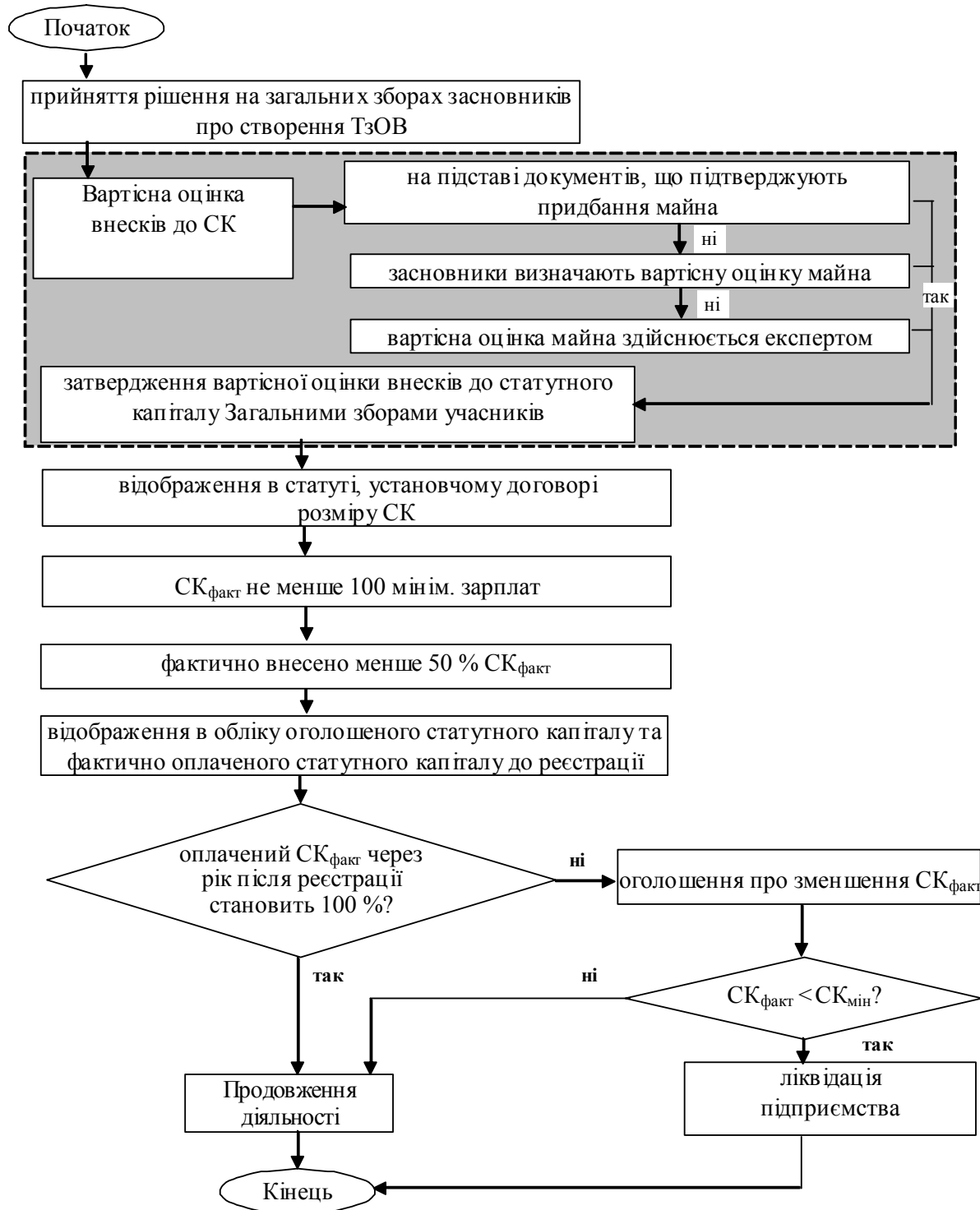
– якщо засновник – фізична особа, то вартість майна, яке є внеском до статутного капіталу від фізичної особи, дорівнює затратам цієї людини на купівлю об'єкта, зменшену на суму зносу [2, с. 43-44]. Враховуючи обґрунтування Є.Л. Веденіної і В.М. Некрасова щодо необхідності документального підтвердження вартості основних засобів, пропонуємо наступний загальний порядок оцінки внесків до статутного капіталу: 1) на підставі документів, що підтверджують придбання майна; 2) у випадку відсутності підтверджуючих документів засновники визначають вартість самостійно; 3) експертна оцінка.

Беручи до уваги введення п. 1 П(С)БО 19 “Об'єднання підприємств” поняття “чисті активи”, під яким розуміють активи підприємства за вирахуванням його

зобов'язань [3] і вимоги до порівняння його з розміром статутного капіталу в кінці кожного року, побудовано алгоритм щодо формування статутного капіталу (див. рис. 1). Він враховує випадки повного та часткового погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу засновниками протягом першого року існування підприємства, а також вплив співвідношення між фактичним ($СК_{\text{факт}}$) і мінімальним ($СК_{\text{мін}}$) розмірами статутного капіталу на момент реєстрації підприємства та чистими активами (ЧА) в кінці року.

Ст. 144 Цивільного кодексу України визначено: 1. Відповідно до статутного капіталу визначається мінімальний розмір майна товариства, який гарантує інтереси його кредиторів. Розмір статутного капіталу товариства не може бути меншим розміру, встановленого законом. 2. Не допускається звільнення учасника товариства з обмеженою відповідальністю від обов'язку внесення вкладу до статутного капіталу товариства, у тому числі шляхом зарахування вимог до товариства. 3. До моменту державної реєстрації товариства з обмеженою відповідальністю його учасники повинні сплатити не менше ніж п'ятдесят відсотків суми своїх вкладів. Частина статутного капіталу, що залишилася несплаченою, підлягає сплаті протягом першого року діяльності товариства [13].

Розроблений алгоритм визначає порядок оцінки активів, що є внесками до статутного капіталу, для правильності відображення на рахунках бухгалтерського обліку. Адже, якщо учасники протягом першого року діяльності товариства не сплатили повністю суму своїх вкладів, товариство повинно оголосити про зменшення свого статутного капіталу та зареєструвати відповідні зміни до статуту у встановленому порядку або прийняти рішення про ліквідацію товариства.

Примітка:

   Запропонований порядок оцінки внесків до статутного капіталу

Рис. 1. Алгоритм формування статутного капіталу товариства з обмеженою відповідальністю (джерело: власна розробка)

Якщо після закінчення другого чи зобов'язане оголосити про зменшення свого кожного наступного фінансового року статутного капіталу та зареєструвати вартість чистих активів товариства з відповідні зміни до статуту в установленому обмеженою відповідальністю виявиться порядку, якщо учасники не прийняли рішення меншою від статутного капіталу, товариство про внесення додаткових вкладів. Якщо

вартість чистих активів товариства стає меншою від визначеного законом мінімального розміру статутного капіталу, товариство підлягає ліквідації [13]. На рис. 2

представлено порядок коригування розміру статутного капіталу в разі його невідповідності вартості чистих активів.

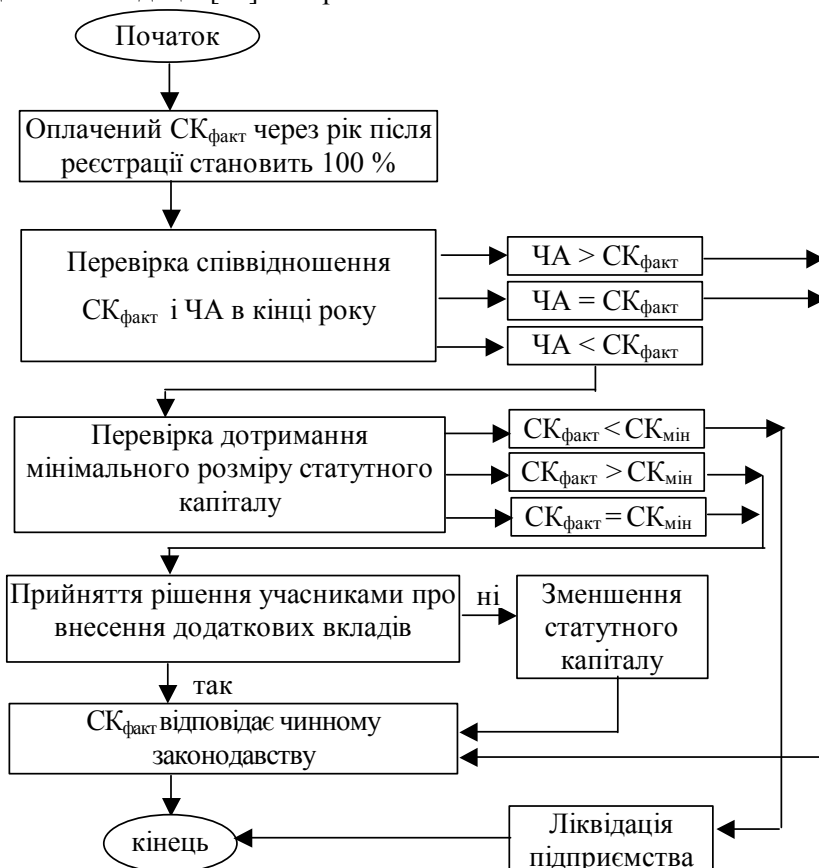

Рис. 2. Алгоритм коригування розміру статутного капіталу в кінці другого чи кожного наступного фінансового року (джерело: власна розробка)

Розроблений порядок зменшення підприємства і створює підґрунтя для статутного капіталу у зв'язку з удосконалення методики обліку. У табл. 2 наведено порівняльну характеристику методик обліку формування статутного капіталу в Росії та Білорусі.

Таблиця 2. Методика обліку формування статутного капіталу в Росії та Білорусі

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків в Росії		Кореспонденція рахунків в Білорусі	
		дебет	кредит	дебет	кредит
1	2	3	4	5	6
1	Оголошено статутний капітал	75.1 "Розрахунки за внесками до статутного (складового) капіталу"	80 "Статутний капітал"	75/1 "Розрахунки за внесками до статутного фонду"	80 "Статутний фонд"
2	Здійснено фактичні внески до статутного капіталу активами: – основними засобами	08/4 "Вкладення в необоротні активи"	75.1 "Розрахунки за внесками до статутного (складового) капіталу"	08/4 "Вкладення в необоротні активи"	75/1 "Розрахунки за внесками до статутного фонду"

1	2	3	4	5	6
	– виробничими запасами	10 “Матеріали”	75.1 “Розрахунки за внесками до статутного (складового) капіталу”	10 “Матеріали”	75/1 “Розрахунки за внесками до статутного фонду”
	– нематеріальними активами	04 “Нематеріальні активи”	75.1 “Розрахунки за внесками до статутного (складового) капіталу”	04 “Нематеріальні активи”	75/1 “Розрахунки за внесками до статутного фонду”
	– грошовими коштами національній валюті	51 “Розрахунковий рахунок”	75.1 “Розрахунки за внесками до статутного (складового) капіталу”	51 “Розрахунковий рахунок”	75/1 “Розрахунки за внесками до статутного фонду”
	– грошовими коштами іноземній валюті	52 “Валютні рахунки”	75.1 “Розрахунки за внесками до статутного (складового) капіталу”	52 “Валютні рахунки”	75/1 “Розрахунки за внесками до статутного фонду”

У зв'язку з необхідністю контролю за дотриманням мінімального розміру статутного капіталу (тому що за цих умов підприємство ліквідується), відповідно до вимог чинного законодавства розроблено робочий план рахунків з аналітичними розрізами для цілей управління: до рахунку 46 “Неоплачений капітал” вважаємо необхідним додати два субрахунки 461 “Неоплачений непрострочений статутний капітал” і 462 “Неоплачений прострочений статутний капітал”, 40 “Статутний капітал” два субрахунки: 401 “Мінімальний статутний капітал”, 402 “Понад мінімальний статутний капітал” з метою контролю своєчасності погашення заборгованості за внесками до статутного капіталу, дотримання вимог щодо мінімального розміру початкового капіталу та уникнення вимушеної ліквідації підприємства [8].

Дослідження потребує також облік операцій, пов'язаних зі зменшенням статутного капіталу для забезпечення дотримання мінімальних вимог та оптимального співвідношення між складовими власного капіталу.

На загальних зборах учасники приймають рішення про зменшення статутного капіталу в наступних випадках:

- для згортання діяльності;
- для підвищення ринкового курсу корпоративних прав;
- внаслідок проведення санації балансу (одержання санаційного прибутку);
- внаслідок концентрації капіталу в руках активних власників; для приведення у відповідність розміру власного капіталу та майна;
- для вирішення конфліктів між учасниками;
- у зв'язку з проведенням дивідендної політики.

У табл. 3 наведено порівняльну характеристику джерел покриття збитків в Росії, Україні та Росії для виявлення способів коригування розміру статутного капіталу у зв'язку з виходом учасників та невідповідністю чистим активам.

Таблиця 3. Порядок зменшення статутного капіталу в Росії, Україні, Білорусі

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків			
		Росія		Білорусь	
		Дебет	Кредит	Дебет	Кредит
1	Зменшено статутний капітал у зв'язку з виходом учасника	80 "Статутний капітал"	75/1 "Розрахунки за внесками до статутного (складового) капіталу"	80 "Статутний фонд"	75/1 "Розрахунки за внесками до статутного фонду"
2	Доведено величину статутного капіталу до величини чистих активів підприємства	80 "Статутний капітал"	84 "Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)"	80 "Статутний фонд"	84 "Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)"
			82 "Резервний капітал"		84 "Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)"
		82 "Резервний капітал"		84 "Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)"	

Враховуючи досвід Росії і Білорусі щодо коригування розміру статутного капіталу, за невідповідності чистим активам слід дослідити можливість використання резервного капіталу в Україні для зменшення розбіжностей між власним капіталом та внесками засновників (учасників).

Під резервним капіталом слід розуміти страховий капітал підприємства, який формується за рахунок нерозподіленого прибутку, спрямований на відшкодування збитків, задоволення вимог кредиторів, виплату дивідендів за привілейованими акціями та ін., передбачені чинним законодавством та установчими документами.

Резервний капітал відіграє роль буфера, що пом'якшує вплив збитків, які утворилися внаслідок перевищення витрат звітного періоду над доходами. Але якщо підприємство не має грошових коштів на рахунках в банках або в касі, використання коштів резервного капіталу неможливе.

Напрями використання резервного капіталу залежать від вимог господарського, цивільного права, а також бухгалтерських законів в тій чи іншій країні.

На думку М.Ю. Медведєва, вимога створення резервного капіталу для юридичних осіб свідчить насамперед про те, що законодавець недостатньо розуміє природу резервного капіталу. Припущення, що за рахунок раніше отриманих доходів будуть покриті майбутні витрати, – не більш, ніж припущення [7]. У цьому випадку велику роль відіграє управління грошовими коштами, які ніби зарезервовані для непередбачуваних обставин. Адже, якщо грошові кошти не будуть використовуватися, підприємство втрачатиме ліквідність. З метою удосконалення обліку резервного капіталу в табл. 4 узагальнено рахунки бухгалтерського обліку та напрями використання в деяких країнах колишнього Радянського Союзу [9].

Таблиця 4. Порівняльна характеристика рахунків, призначених для обліку резервного капіталу

№ з/п	Країна	Рахунки з обліку резервного капіталу	Призначення відповідно до чинного законодавства
1	Україна	43 “Резервний капітал”	Для покриття непередбачених витрат, погашення боргів перед кредиторами під час ліквідації товариства, виплати дивідендів за привілейованими акціями
2	Росія	82 “Резервний капітал”	Для покриття збитків організації, погашення облігацій товариства, викупу власних акцій
3	Білорусь	86 “Резервний фонд”	Містить резервні фонди (резервний фонд для загальногосподарських потреб, резервний фонд оплати праці, емісійний дохід, амортизаційний фонд, різниця по формуванню статутного капіталу в іноземній валюті та ін.) утворюються з різноманітних джерел, але зазвичай з прибутку, що залишається в розпорядженні підприємства
4	Молдова	321 “Резерви, встановлені законодавством”	Акціонерні товариства зобов’язані створювати за рахунок чистого прибутку резервний капітал, який повинен складати не менше 15% статутного капіталу
		322 “Резерви, передбачені статутом”	Резерви, створення, мета і розмір яких передбачені в статуті підприємства. Наприклад, підприємством можуть формуватися за рахунок чистого прибутку резерви, спрямовані на виробничий, а також соціальний розвиток підприємства
		323 “Інші резерви”	Резерви, створення яких не вказано в статуті, але здійснено за рішенням загальних зборів власників підприємства (акціонерів, пайовиків) або іншого органу управління (ради товариства, правління)

Виходячи з даних табл. 3, можна зробити висновок, що більш деталізована інформація щодо резервного капіталу наводиться в Молдові. Чинним законодавством України визначений напрям використання резервного капіталу – покриття непокритих збитків. Дослідження показали, що причиною перевищення розміру статутного капіталу над чистими активами є наявність непокритих збитків, які зменшують розмір чистих активів. Тим самим, зменшується співвідношення між статутним капіталом і чистими активами.

Товариства з обмеженою відповідальністю відповідно до ст. 14 Закону України “Про господарські товариства” створюють резервний капітал у розмірі, встановленому установчими документами, але не менше ніж 25 % статутного капіталу. Розмір щорічних відрахувань до резервного капіталу також передбачають установчі документи, однак він має бути не менше ніж 5 % суми чистого прибутку, отриманого за результатами звітного року [4]. Саме вимоги чинного законодавства щодо формування та поповнення резервного капіталу дозволяють використовувати його як джерело покриття

збитків у разі невідповідності розміру статутного капіталу чистим активам.

З метою коригування перевищення розміру статутного капіталу над чистими активами пропонуємо використовувати кошти резервного капіталу. Якщо коштів резервного капіталу недостатньо для покриття збитків, то слід зменшити статутний капітал до рівня, який відповідає чистим активам.

Вважаємо доцільним використовувати резервний капітал як джерело покриття збитків для зменшення невідповідності розміру статутного капіталу величині чистих активів, що на рахунках бухгалтерського обліку буде відображатися кореспонденцією рахунків: Д 43 “Резервний капітал” К 442 “Непокриті збитки”.

У зв’язку з тим, що законодавством не регламентовано механізм зменшення статутного капіталу у разі невідповідності величині чистих активів (джерел покриття збитків), порядок відображення на рахунках бухгалтерського обліку даних операцій, розроблено наступну методику обліку зменшення статутного капіталу у зв’язку з невідповідністю чистим активам (табл. 5).

Таблиця 5. Бухгалтерське відображення коригування розміру статутного капіталу у зв'язку з погіршенням фінансового стану

№ з/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Списано збитки підприємства за рахунок резервного капіталу	43 "Резервний капітал"	442 "Непокриті збитки"
2	Вилучено кошти статутного капіталу на покриття збитків підприємства	452 "Вилучені вклади й паї"	442 "Непокриті збитки"
3	Зменшено статутний капітал після державної реєстрації змін до статуту	402 "Понад мінімальний статутний капітал"	452 "Вилучені вклади й паї"

Запропонована методика обліку дає можливість відобразити покриття збитків за рахунок резервного капіталу у зв'язку з невідповідністю статутного капіталу величині чистих активів для уникнення вимушеної ліквідації підприємства і дотримання вимог чинного законодавства.

Вважаємо за доцільне в статуті товариства з обмеженою відповідальністю зазначити напрям використання резервного капіталу – покриття збитків внаслідок невідповідності статутного капіталу чистим активам.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Проведене дослідження дозволяє сформулювати ряд висновків та пропозицій стосовно організаційно-методичних аспектів обліку операцій зі статутним капіталом в товариствах з обмеженою відповідальністю.

1. Ситуація, коли чисті активи не відповідають величині статутного капіталу, зумовлена, насамперед перевищенням непокритих збитків підприємства над величиною власного капіталу. За даних умов в кінці звітної періоду в Балансі (ф. № 1) та Звіті про власний капітал (ф. № 4) сума складових джерел власних засобів підприємства буде негативною.

2. Вважаємо доцільним використовувати резервний капітал як джерело покриття збитків для зменшення невідповідності розміру статутного капіталу чистим активам, що на рахунках бухгалтерського обліку буде відображатися кореспонденцією рахунків: Д 43 "Резервний капітал" К 442 "Непокриті збитки". Якщо коштів резервного капіталу

недостатньо для покриття збитків, то слід зменшити статутний капітал до рівня, який відповідає чистим активам для дотримання співвідношення: Статутний капітал мінімальний $\leq$ Статутний капітал фактичний $\leq$ Чисті активи.

Перспективним напрямом досліджень є удосконалення методики аналізу чистих активів в товариствах з обмеженою відповідальністю для забезпечення оптимального співвідношення між розміром статутного капіталу і чистими активами.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності "Облік і аудит" вищих навчальних закладів. / За ред. проф. Ф.Ф. Бутинця. – 6-е вид., доп. і перероб. – Житомир: ПП "Рута", 2005. – 756 с.
2. Веденина Е.Л., Некрасов В.М. Получено имущество – взнос в уставный капитал. Как его оценить? // Главбух. – 2005. – № 4. – С. 43-45.
3. Закон України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні". Національні Положення (стандарты) бухгалтерського обліку. / Укладач Горещька Л.Л. – Житомир: ЖІТІ, 2000. – 112 с.
4. Закон України "Про господарські товариства" № 1576-ХІІ від 19 вересня 1991 р. // Корпоративні права: вимоги законодавства та порядок обліку. Бухгалтерія. – 2004. – Випуск 3. – С. 27-38.

5. *Королюк Т.М.* Облік власного капіталу й аналіз його впливу на інвестиційну привабливість акціонерних товариств: Автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук: 08.06.04 / Державна академія статистики, обліку та аудиту. – К., 2005. – 20 с.

6. *Левкович О.А.* Бухгалтерский учет: Учеб. пособие. 3-е изд., перераб. и доп. / О.А. Левкович, И.Н. Бурцева. – Мн.: Амалфея, 2005. – 800 с.

7. *Медведев М.Ю.* Общая теория учета: естественный, бухгалтерский и компьютерный методы. – М.: Издательство “Дело и сервис”, 2001. – 752 с.

8. *Поліщук І.Р.* Методика відображення в бухгалтерському обліку формування статутного капіталу. // Зимові читання, присвячені ідеям П.П. Німчи нова та І.В. Малишева. Збірник тез та текстів виступів на Четвертій Всеукраїнській науковій конференції, присвяченій видатним вченим в галузі бухгалтерського обліку, д.е.н., проф. І.В. Малишеву, д.е.н., проф. П.П. Німчинову. – Житомир: ЖДТУ, 2006. – С. 42-43.

9. *Поліщук І.Р.* Резервний капітал: бухгалтерський та юридичний аспект // Удосконалення системи обліку, аналізу та аудиту як складової інформатизації суспільства. Збірник матеріалів міжнародної міжвузівської науково-практичної

конференції. – Тернопіль-Мукачеве: ТАНГ, 2004. – С. 273-278.

10. *Разборська О.О.* Облік і аудит формування та руху статутного капіталу відкритих акціонерних товариств : (08.06.04) / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. – К., 2004. – 23 с.

11. Рекомендації з врегулювання майнових і земельних відносин в сільськогосподарському бізнесі: документальне оформлення, облік і оподаткування. // Облік і фінанси АПК. – 2005. – № 5 (7). – С. 71-145.

12. *Терехова В.А.* Финансовый учет: Краткий курс. – СПб.: Питер, 2005. – 368 с.

13. Цивільний кодекс України № 435-IV від 16 січня 2003 р.

ПОЛІЩУК Ірина Романівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри аналізу і статистики Житомирського державного технологічного університету

Наукові інтереси:

– проблеми методології бухгалтерського обліку статутного капіталу в господарських товариствах;

– методика аналізу фінансової стійкості підприємства